

6. Vapaa sivistystyö

6.1. Rahoitettava toiminta

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset ja kesäyliopistot.

Vapaan sivistystyön rahoitus määräytyy vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) ja asetuksen (805/1998) mukaan. Rahoituksen saamisen ehtona on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä ylläpitämislupa, jossa määritellään oppilaitoksen koulutustehtävä ja muut koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Vapaan sivistystyön lain mukainen ylläpitämislupa voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle.

Vuonna 2023 vapaan sivistystyön rahoituksen piirissä olevia oppilaitoksia on yhteensä 291, joista 73 kansanopistoa + Snellman-korkeakoulu 11 valtakunnallista ja 3 alueellista liikunnan koulutuskeskusta, 174 kansalaisopistoa, 19 kesäyliopistoa ja 12 opintokeskusta.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämän perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoitus määräytyy kyseessä olevan koulutusmuodon rahoitusperusteiden mukaisesti.

6.2. Vapaan sivistystyön rahoituksen perusteet

Vapaan sivistystyön rahoitus perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiin suoritteiden määriin ja suoritteita vastaaviin yksikköhintoihin. Suoritepäätökset tehdään valtion talousarvion rajoissa.

Vuoden 2023 yksikköhinnat perustuvat vuoden 2019 toteutuneisiin kustannuksiin. Lisäksi vapaan sivistystyön oppilaitosmuotokohtaisiin keskimääräisiin yksikköhintoihin vaikuttaa valtiontalouden säästötoimet, joiden vaikutuksesta yksikköhintoihin ei ole tehty joka vuosi kustannustason muutoksesta aiheutuvaa indeksitarkistusta.

Vuonna 2018 voimaan tulleen vapaasta sivistystyöstä annetun lain muutoksen mukaan kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle myönnetään 100 prosentin valtionosuus sellaiseen oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämään koulutukseen, joka on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Vuoden 2022 alusta lukien maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen valtionosuusrahoitus erotettiin oppilaitosten suoritekiintiöistä omaksi kokonaisuudekseen vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmässä. Täten kotoutumissuunnitelmaan hyväksytty luku- ja kirjoitustaidon sekä muun kotoutumista edistävän suomen/ruotsin kielen koulutus ei enää vähennä yleisen vapaan sivistystyön suoritekiintiön määrää. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa.

6.3. Kansanopistot

Kansanopistot ovat kokopäiväistä opetusta antavia sisäoppilaitoksia, jotka järjestävät nuorille ja aikuisille omaehtoisia opintoja, edistävät opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia sekä kasvattavat heitä yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä.

Kansanopistojen rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman opiskelijaviikkojen määrän ja opiskelijaviikkoa kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

6.3.1. Yksikköhinnan laskenta

Kansanopistojen vapaan sivistystyön korottamattoman yksikköhinnan pohja-arvo vuonna 2023 on 254,74 euroa /opiskelijaviikko.

Yksikköhintaa korotetaan seuraavien tekijöiden perusteella (A 805/1998, 3§):

- opistossa majoitettujen opiskelijoiden opiskelijaviikkojen osalta 30 %
- vaikeasti vammaisten opiskelijaviikkojen osalta 97 % kansanopistoille, joiden pääasiallisen koulutustehtävän muodostaa vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus (ns. erityiskansanopistot), ja 32 % kansanopistoille, joiden koulutustehtävään kuuluu osana vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus
- niistä opiskelijaviikoista, jotka osana kansanopiston ylläpitämisluvan mukaista koulutustehtävää ovat työelämän aktiiviseen kansalaisuuteen ja työolojen kehittämiseen tarkoitettua koulutusta tai erityisestä syystä määrättävää muuta erityistä koulutustehtävää, yksikköhintaa korotetaan 26 %

Yksikköhinta lasketaan seuraavasti:

(pohja-arvo x opiskelijaviikot + korotus-% x pohja-arvo x korotettavat opiskelijaviikot)

opiskelijaviikot

Opiskelijaviikot otetaan huomioon vuosien 2017–2019 toteutuneiden opiskelijaviikkojen keskiarvona (johtuen Covid-19 poikkeusolojen aiheuttamista muutoksista opistojen toimintaan käytetään samaa opiskelijaviikkototeumaa kuin vuosien 2021 ja 2022 rahoituksessa). Yksityisen kansanopiston ylläpitäjän yksikköhintaa korotetaan arvonlisäveron osalta 6,79 %:lla (L 632/1998, 13 a §)

6.3.2. Rahoituksen määräytyminen

Kansanopistojen vuotuinen valtionosuuden peruste lasketaan kertomalla sille vahvistettu opiskelijaviikkojen määrä opiskelijaviikkoa kohden määrättyllä yksikköhinnalla. Kansanopistoille myönnettävän valtionosuuden määrä on 57 prosenttia edellä mainitulla tavalla lasketusta valtionosuuden perusteesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi hakemuksesta myöntää kansanopiston ylläpitäjälle valtionosuutta enemmän kuin 57 %, jos oppilaitoksen luvan mukainen pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus. Valtionosuuden määrä voi tässä tapauksessa olla enintään 80 prosenttia.

Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen sekä kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen valtionosuusprosentti on 100%. Näistä tarkemmin myöhemmissä kappaleissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistama opiskelijaviikkojen määrä perustuu kyseisen kansanopiston aiempina vuosina toteutuneiden opiskelijaviikkojen määriin sekä valtion talousarviossa jaettavissa olevaan opiskelijaviikkojen kokonaismäärään. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksen perusteeksi vahvistamat opiskelijaviikkomäärät määräytyvät 90 prosenttisesti

opistokohtaisten kiintiöiden mukaan, jolloin opistojen vuosien 2009–2013 toteutuneiden opiskelijaviikkojen keskiarvo suhteutettiin kaikkien opistojen keskiarvoista yhteenlaskettuun määrään ja rahoitusvuodelle jaettavissa olevien opiskelijaviikkojen tasoon. Opistojen välinen suhteellinen osuus jaettavissa olevista opiskelijaviikoista pysyy vuosittain samana ja kiintiöiden laskennan perusteena olevat vuodet eivät myöskään muutu.

Rahoituksen perusteeksi vahvistettavien opiskelijaviikkojen määrästä noin 10% muodostuu ns. liikkuvasta osasta. Vuodelle 2023 opiskelijaviikkojen liikkuva osa lasketaan vuosien 2017–2019 toteutuneiden opiskelijaviikkojen keskiarvon mukaan suhteutettuna kaikkien opistojen keskiarvoista yhteenlaskettuun määrään ja rahoitusvuodelle jaettavissa olevien opiskelijaviikkojen tasoon. Johtuen Covid-19 poikkeusoloista käytetään samaa opiskelijaviikkototeumaa kuin vuosien 2021 ja 2022 rahoituksessa.

Jos etäopetuksen antaminen ei ole kansanopiston ylläpitämisluvassa mainittu koulutustehtävä, otetaan oppilaitoksen valtionosuuden perusteena käytettäviä opiskelijaviikkoja laskettaessa etäopetuksen ja työssäoppimisen opiskelijaviikkojen yhteismäärästä huomioon enintään 20 prosenttia oppilaitoksen kaikista toteutuneista lähiopetuksen opiskelijaviikoista. Työssäoppimisen opiskelijaviikoista otetaan kuitenkin aina huomioon enintään 20 prosenttia oppilaitoksen kaikista toteutuneista lähiopetuksen opiskelijaviikoista.

Mikäli opiston kolmen vuoden toteutuneiden opiskelijaviikkojen keskiarvo jää alle myönnettävissä olevan suoritemäärän, opistolle myönnetään korkeintaan keskiarvon mukainen määrä suoritteita. Myönnetty suoritemäärä voi pudota korkeintaan 10 % edellisen vuoden myönnettystä, rahoitusvuoden tasoon suhteutetusta suoritemäärästä.

Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen rahoitus

Vuoden 2022 alusta lukien maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen valtionosuusrahoitus erotetaan oppilaitoksien suoritekiintiöistä omaksi kokonaisuudekseen vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmässä. Järjestetty maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytty koulutus ei siten enää vähennä yleisen vapaan sivistystyön suoritekiintiön määrää (912/2021). Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen valtionosuusprosentti on 100%. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa. Vuodelle 2023 vahvistetun maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen opiskelijaviikkojen määrän valmistelussa perustana on ollut vuosien 2019 ja 2021 toteutuneiden opiskelijaviikkojen keskiarvo, johtuen Covid-19 poikkeusoloista.

Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen rahoitus (Vapaan sivistystyön laki, 7a luku ja 9§)

Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutukseen myönnetään 100 prosentin valtionosuus siten, että 57 prosentilla tai 80 prosentilla rahoitettujen suoritteiden valtionosuus korotetaan 100 prosenttiin. 1.8.2022 lukien tämän koulutuksen järjestämiseen kansanopiston ylläpitäjälle myönnetään yksikköhintaan oppimateriaalilisä, joka on 6,90 euroa/opiskelijaviikko. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa.

Vuosi 2023 on tämän rahoituksen osalta siirtymäkautta. Vuoden 2023 kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen rahoitus perustuu Opetushallituksen syyskuun 2022 tiedonkeruussa (20.9.) ilmoitettuun tietoon siitä, kuinka monta oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaa opiskelijaa opiskelee kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksessa, jonka pituus on lain mukaan vähintään 34 opiskelijaviikkoa/lukuvuosi. Jokaisesta tuolloin ilmoitetusta kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksesta.

tystyön koulutuksen opiskelijasta maksetaan 34 opiskelijaviikon korotetun valtionosuuden rahoitus vuonna 2023. Vuoden 2023 rahoitus tarkistetaan syyslukukauden osalta vuoden 2023 syyskuun 20. päivän opiskelijamäärätietojen mukaiseksi, joiden osalta rahoituksen perusteena käytetään 17 opiskelijaviikkoa per opiskelija. Kevään 2023 osalta jää voimaan edellisen syksyn 20.9.2022 opiskelijamäärä x 17 opiskelijaviikkoa. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa.

Lisärahoitus kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutukseen Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen.

Ukrainasta tulleiden suomen/ruotsin kielen koulutukseen myönnetään 100 prosentin valtionosuus, mikäli heille on laadittu kotoutumissuunnitelma, johon koulutus on hyväksytty. Vapaan sivistystyön kotoutumissuunnitelmaan hyväksytylle koulutukselle on tähän tarkoitukseen myönnetty lisärahoitusta vuodelle 2023. Marraskuussa 2022 annetun suoritepäätöksen lisärahoituksen piiriin pääsivät ne oppilaitokset, joilla oli Ukrainasta tulleita opiskelijoita kirjoilla 20.9.2022 ja jotka ilmoittivat tarvitsevansa lisärahoitusta voidakseen vastata Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen.

Suoritepäätös on ennakkollinen ja sillä myönnetyt lisäsuoritteet kotoutumissuunnitelmaan hyväksytylle koulutukselle Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen tarkistetaan lokakuussa 2023 tehtävällä päätöksellä 1.1.-31.7.2023 suoritettoman ja syyslukukauden arvioidun suoritetarpeen perusteella. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa.

Raportti kansanopistojen yksikköhinnosta ja valtionosuuden laskennallisista perusteista

6.4. Kansalaisopistot

Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

Kansalaisopistojen rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman opetustuntien määrän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

6.4.1. Yksikköhinnan laskenta

Kansalaisopistojen vapaan sivistystyön keskimääräinen yksikköhinta vuonna 2023 on 93,04 euroa/opetustunti. Yksityisen kansalaisopiston ylläpitäjän yksikköhintaa korotetaan arvonlisäveron osalta 3,69 %:lla (L 632/1998, 13 a §)

6.4.2. Rahoituksen määräytyminen

Kansalaisopiston valtionosuuden peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön ko. opistolle vahvistama opetustuntien määrä opetustunnin yksikköhinnalla. Kansalaisopistoille myönnettävän valtionosuuden määrä on 57 prosenttia edellä mainitulla tavalla lasketusta valtionosuuden perusteesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamasta opetustuntien määrästä 90 % perustuu kiintiöön, jolloin jaettavissa olevien opetustuntien opistokohtaiset määrät pysyvät suhteellisesti samansuuruisina vuodesta toiseen.

Liikkuva osan perusteella vahvistetaan 10 % opetustunneista. Liikkuvan osan jakosuhteet lasketaan kansalaisopistojen toiminta-alueilla väestöpohjassa tapahtuneiden muutosten perusteella. Väestöpohjan muutoksissa seurataan toiminta-alueiden väestön kokonaismäärää, työttömien määrää, vieraskielisten määrää ja 63 vuotta täyttäneiden määrää. Liikkuvan osan laskennassa väestön kokonaismäärän muutoksen painoarvo on 70 % ja kaikkien muiden kriteerien muutosten painoarvo on 10 %. Vuonna 2023 väestömuutosten osuus liikkuvassa osassa perustuu viimeisimpiin käytettävissä oleviin Tilastokeskuksen tietoihin, työttömyystilaston osalta vuosien 2011 ja 2019 väliseen muutokseen ja muiden väestötietojen osalta vuosien 2013 ja 2021 väliseen muutokseen.

Mikäli opiston kolmen vuoden toteutuneiden opetustuntien keskiarvo jää alle myönnettävissä olevan suoritemäärän, opistolle myönnetään korkeintaan keskiarvon mukainen määrä suoritteita. Myönnetty suoritemäärä voi pudota korkeintaan 10 % edellisen vuoden myönnetystä, rahoitusvuoden tasoon suhteutetusta suoritemäärästä. Johtuen Covid-19 -poikkeusoloista käytetään vuosien 2017–2019 toteutuneiden opetustuntien keskiarvoa eli samoja opetustuntiteumia kuin vuoden 2022 rahoituksessa.

Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen rahoitus

Vuoden 2022 alusta lukien maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen valtionosuusrahoitus erotetaan oppilaitoksien suoritekiintiöistä omaksi kokonaisuudekseen vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmässä. Järjestetty kotoutumiskoulutus ei siten enää vähennä yleisen vapaan sivistystyön suoritekiintiön määrää (912/2021). Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutuksen valtionosuusprosentti on 100 %. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa. Vuodelle 2023 vahvistetun kotoutumiskoulutuksen opetustuntien määrän valmistelussa perustana on ollut vuosien 2019 ja 2021 toteutuneiden opetustuntien keskiarvo, johtuen Covid-19 poikkeusoloista

Lisärahoitus kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutukseen Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen.

Ukrainasta tulleiden suomen/ruotsin kielen koulutukseen myönnetään 100 prosentin valtionosuus, mikäli heille on laadittu kotoutumissuunnitelma, johon koulutus on hyväksytty. Vapaan sivistystyön kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyille koulutukselle on tähän tarkoitukseen myönnetty lisärahoitusta vuodelle 2023. Marraskuussa 2022 annetun suoritepäätöksen lisärahoituksen piiriin pääsivät ne oppilaitokset, joilla oli Ukrainasta tulleita opiskelijoita kirjoilla 20.9.2022 ja jotka ilmoittivat tarvitsevansa lisärahoitusta voidakseen vastata Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen.

Suoritepäätös on ennakollinen ja sillä myönnetyt lisäsuoritteet kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyille koulutukselle Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen tarkistetaan lokakuussa 2023 tehtävällä päätöksellä 1.1.-31.7.2023 suoritoteuman ja syyslukukauden arvioidun suoritetarpeen perusteella. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa.

6.5. Kesäyliopistot

Kesäyliopistot ovat alueellisen koulutustarjonnan oppilaitoksia, joiden toiminnassa painottuvat avoin korkeakouluopetus sekä alueen muihin osaamis- ja sivistystarpeisiin vastaaminen ottaen huomioon myös korkeakoulutettu väestö.

Kesäyliopistojen rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman opetustuntien määrän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

6.5.1. Yksikköhinnan laskenta

Kesäyliopistojen vapaan sivistystyön yksikköhinta vuonna 2023 on 159,40 euroa/opetustunti. Yksityisen kesäyliopiston ylläpitäjän yksikköhintaa korotetaan arvonlisäveron osalta 5,73 %:lla (L 632/1998, 13 a §).

6.5.2. Rahoituksen määräytyminen

Kesäyliopiston vuotuinen valtionosuuden laskennallinen peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön ko. opistolle vahvistama opetustuntien määrä opetustunnin yksikköhinnalla. Kesäyliopistoille myönnettävän valtionosuuden määrä on 57 prosenttia edellä mainitulla tavalla lasketusta valtionosuuden perusteesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistama opetustuntien määrä perustuu kyseisen kesäyliopiston toteutuneiden opetustuntien määrään ja valtion talousarviossa jaettavissa olevan opetustuntien kokonaismäärän mukaan. Vuodelle 2023 vahvistetun opetustuntien määrän valmistelussa perustana ovat olleet vuosien 2019, 2021 ja 2022 toteutuneiden (vuoden 2022 osalta toteuma + arvio) opetustuntien määrät siten, että vuoden 2021 opetustunteja painotetaan kertoimella 65 % ja vuosien 2019 ja 2022 opetustunteja painotetaan kertoimella 100%.

Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen rahoitus

Vuoden 2022 alusta lukien maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen valtionosuusrahoitus erotetaan oppilaitoksien suoritekiintiöistä omaksi kokonaisuudekseen vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmässä. Järjestetty kotoutumiskoulutus ei siten enää vähennä yleisen vapaan sivistystyön suoritekiintiön määrää (912/2021). Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen valtionosuusprosentti on 100%. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa. Vuodelle 2023 vahvistetun kotoutumiskoulutuksen opetustuntien määrän valmistelussa perustana on ollut vuosien 2019 ja 2021 toteutuneiden opetustuntien keskiarvo, johtuen Covid-19 poikkeusoloista

Lisärahoitus kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutukseen Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen.

Ukrainasta tulleiden suomen/ruotsin kielen koulutukseen myönnetään 100 prosentin valtionosuus, mikäli heille on laadittu kotoutumissuunnitelma, johon koulutus on hyväksytty. Vapaan sivistystyön kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyille koulutukselle on tähän tarkoitukseen myönnetty lisärahoitusta vuodelle 2023. Marraskuussa 2022 annetun suoritepäätöksen lisärahoituksen piiriin pääsivät ne oppilaitokset, joilla oli Ukrainasta tulleita opiskelijoita kirjoilla

20.9.2022 ja jotka ilmoittivat tarvitsevansa lisärahoitusta voidakseen vastata Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen.

Suoritepäätös on ennakkollinen ja sillä myönnetyt lisäsuoritteet kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyille koulutukselle Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen tarkistetaan lokakuussa 2023 tehtävällä päätöksellä 1.1.-31.7.2023 suoritettavan ja syyslukukauden arvioidun suoritettavan perusteella. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa.

Raportti kesäyliopistojen yksikköhinnoista ja valtionosuuden laskennallisista perusteista

6.6. Liikunnan koulutuskeskukset

Liikunnan koulutuskeskukset ovat kokopäiväistä opetusta antavia valtakunnallisia sisäoppilaitoksia tai alueellisia oppilaitoksia, joiden tehtävänä on järjestää liikuntaharrastusta, hyvinvointia ja terveyttä edistävää koulutusta koko väestölle sekä liikunnan järjestö- ja seuratoimintaa palvelevaa koulutusta ja valmennustoimintaa.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman opiskelijavuorokausien määrän ja opiskelijavuorokautta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman opiskelijapäivien määrän ja opiskelijapäivää kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

6.6.1. Yksikköhinnan laskenta

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokauden yksikköhinta lasketaan käyttökustannusten perusteella. Vuonna 2023 arvonlisäveroton yksikköhinta on 92,17 euroa/opiskelijavuorokausi. Yksityisen valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjän arvonlisäverollinen yksikköhinta on 98,17 euroa/opiskelijavuorokausi, jossa korotusta on 6,51% arvonlisäverottomaan yksikköhintaan (L 632/1998, 13 a §).

6.6.2. Rahoituksen määräytyminen

Valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskuksen vuotuinen valtionosuuden laskennallinen peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön ko. liikunnan koulutuskeskukselle vahvistama opiskelijavuorokausien määrä opiskelijavuorokauden yksikköhinnalla.

Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettävän valtionosuuden määrä on 65 prosenttia edellä mainitulla tavalla lasketusta valtionosuuden perusteesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistama opiskelijavuorokausien määrä perustuu kyseisen liikunnan koulutuskeskuksen toteutuneiden opiskelijavuorokausien määriin. Suoritepäätös vuodelle 2023 on tehty vuoden 2022 suoritepäätöksen VN/26502/2021 esittelymuistion mukaisesti siten, että vuotta 2020 ei lasketa ollenkaan mukaan vuorokausikeskiarvoihin ja vuoden 2021 osalta hyväksytään 10 prosentin kasvu verrattuna vuoteen 2019. Muulla tavoin suorittemäärien laskenta vaikuttaisi määrättyyn rahoituksen tasoon ja oppilaitosten keskinäisiin rahoituksen osuuksiin vääristävästi ja epäoikeudenmukaisesti. Rahoituksen määräämisessä on käytetty liikunnan koulutuskeskusten suoritteista laskettua vuosikeskiarvoa kerrottuna valtion talousarvi-

ossa vahvistetun suoritemäärän ja vuosikeskiarvojen summan suhteella. Vuodelle 2023 vahvistetun opiskelijavuorokausien määrän valmistelun perusteena ovat olleet aikavälillä 1.1.2017-31.7.2022 (55 kk ilman vuotta 2020) toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrät.

Raportti liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinnoista ja valtionosuuden laskennallisista perusteista

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien määrän ja opiskelijapäivän yksikköhinnan valtion talousarviossa olevan määrärahan puitteissa. Vuonna 2023 yksikköhinta on 16,60 euroa/opiskelijapäivä Valtionosuus myönnetään erillisellä opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä.

6.7. Opintokeskukset

Opintokeskukset toimivat valtakunnallisina oppilaitoksina järjestämällä opintoja itse sekä yhdessä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa elinikäisen oppimisen, hyvinvoinnin ja aktiivisen kansalaisuuden sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan edistämiseksi. Opintokeskusten rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistaman opetustuntien määrän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

6.7.1. Yksikköhinnan laskenta

Opintokeskusten opintotoiminnan yksikköhinta vuonna 2023 on 174,25 euroa (sis. alv)/opetustunti. Vuoden 2016 rahoituksesta alkaen opintokeskusten käyttökustannusten valtionosuuspohjaan ja yksikköhinnan laskentaan otetaan mukaan myös opintokerhotoiminnan kustannukset, mistä syystä opintokerhotunteja ei enää vuodesta 2016 alkaen rahoiteta erillisellä rahoituksella. Opintokerhotoiminta jatkuu opintokeskusten pedagogisena menetelmänä.

6.7.2. Rahoituksen määräytyminen

Opintokeskusten vuotuinen valtionosuuden laskennallinen peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön ko. opintokeskukselle vahvistama opetustuntien määrä opetustuntien yksikköhinnalla.

Valtionosuus opintokeskuksen ylläpitäjälle on 65 % valtionosuuden laskennallisesta perusteesta ja se myönnetään erillisellä opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa opintokeskusten opetustuntimäärät siten, että opintokeskusten välinen suhteellinen osuus jaettavissa olevista opetustunneista pysyy vuosittain samana. Opintokeskukselle vahvistettavien opetustuntien määrä ei voi kuitenkaan ylittää opintokeskuksen kolmen vuoden toteutuneiden opetustuntien keskiarvoa. Mikäli opintokeskuksen kolmen vuoden toteutuneiden tuntien keskiarvo jää alle myönnettävissä olevan suoritemäärän, opistolle myönnetään korkeintaan keskiarvon mukainen määrä suoritteita. Mahdollisesti näin vapautuvat tunnit jaetaan muille opintokeskuksille. Johtuen Covid-19 -poikkeusoloista käytetään rahoituksen laskennassa vuosien 2017–2019 toteutuneiden opetustuntien keskiarvoa eli samoja opetustuntitoteumia kuin vuoden 2022 rahoituksessa. Valtion talousarvioesityksessä määritellään vuosittain jaettavissa olevien valtionosuuteen oikeuttavien opetustuntien enimmäismäärä.

Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen rahoitus

Vuoden 2022 alusta lukien maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen valtionosuusrahoitus erotetaan oppilaitoksien suoritekiintiöistä omaksi kokonaisuudekseen vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmässä. Järjestetty kotoutumiskoulutus ei siten enää vähennä yleisen vapaan sivistystyön suoritekiintiön määrää (912/2021). Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen valtionosuusprosentti on 100%. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa. Vuodelle 2023 vahvistetun kotoutumiskoulutuksen opetustuntien määrän valmistelussa perustana on ollut vuosien 2019 ja 2021 toteutuneiden opetustuntien keskiarvo, johtuen Covid-19 poikkeusoloista.

Lisärahoitus kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn koulutukseen Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen.

Ukrainasta tulleiden suomen/ruotsin kielen koulutukseen myönnetään 100 prosentin valtionosuus, mikäli heille on laadittu kotoutumissuunnitelma, johon koulutus on hyväksytty. Vapaan sivistystyön kotoutumissuunnitelmaan hyväksytylle koulutukselle on tähän tarkoitukseen myönnetty lisärahoitusta vuodelle 2023. Marraskuussa 2022 annetun suoritepäätöksen lisärahoituksen piiriin pääsivät ne oppilaitokset, joilla oli Ukrainasta tulleita opiskelijoita kirjoilla 20.9.2022 ja jotka ilmoittivat tarvitsevansa lisärahoitusta voidakseen vastata Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen.

Suoritepäätös on ennakkollinen ja sillä myönnetyt lisäsuoritteet kotoutumissuunnitelmaan hyväksytylle koulutukselle Ukrainasta tulleiden kielikoulutustarpeeseen tarkistetaan lokakuussa 2023 tehtävällä päätöksellä 1.1.-31.7.2023 suoritoteuman ja syyslukukauden arvioidun suoritetarpeen perusteella. Suoritepäätökset tehdään kuitenkin valtion talousarvion rajoissa.

Raportti opintokeskusten yksikköhinnoista ja valtionosuuden laskennallisista perusteista

Lisätietoja antaa tarvittaessa Mikko Rantanen 029 533 1329 (kansanopistot ja kansalaisopistot) ja Seppo Hänninen (kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset, opintokeskukset)

029 533 1598